

Hallintovaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi kotikuntalain, väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetun lain ja verotusmenettelystä annetun lain muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi kotikuntalain, väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetun lain ja verotusmenettelystä annetun lain muuttamisesta (HE 78/2016 vp): Asia on saapunut hallintovaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- lainsäädäntöneuvos Assi Salminen, valtiovarainministeriö
- lainsäädäntöneuvos Leena Vettenranta, oikeusministeriö
- ylitarkastaja Anne Sänkiaho, Uudenmaan maistraatti
- kehityspäällikkö Juha Lempinen, Väestörekisterikeskus

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- sisäministeriö
- tietosuojavaltuutetun toimisto
- Hämeen maistraatti
- Lapin maistraatti
- Lounais-Suomen maistraatti
- Sisä-Suomen maistraatti

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi kotikuntalakia, väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annettua lakia ja verotusmenettelystä annettua lakia. Esityksen tavoitteena on selkeyttää säännöksiä, jotka koskevat menettelyä tietojen tallettamisessa väestötietojärjestelmään sekä virheiden korjaamista, oikaisuvaatimusta ja muutoksenhakua.

Esityksen tavoitteena on lisäksi parantaa tietojen tallettamista väestötietojärjestelmään ja talletettujen tietojen tarkistamista muiden viranomaisten tiedossa olevien tapahtumien perusteella. Kotikuntalain mukaiset muuttoilmoitukset voitaisiin jatkossa tehdä joko kirjallisesti, sähköisesti tai

Valiokunnan mietintö HaVM 12/2016 vp

henkilökohtaisen asioinnin yhteydessä. Kotikuntalakiin lisättäisiin lisäksi säännös merkintöjen tekemisestä väestötietojärjestelmään tilanteissa, joissa henkilön olinpaikasta ei ole saatu tietoa kahden kalenterivuoden aikana. Esityksessä ehdotetaan lisäksi kotikuntalain mukaisesta ilmoitusrikemaksusta luopumista.

Verotusmenettelystä annettuun lakiin lisättäisiin säännös siitä, miten henkilön kotikunta määräytyy verotuksessa silloin, kun henkilö on merkitty väestötietojärjestelmässä vailla kotikuntaa olevaksi.

Esityksessä ehdotetaan lisäksi teknisiä korjauksia viittaussäännösten ja terminologian osalta.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä lokakuuta 2016.

VALIOKUNNAN YLEISPERUSTELUT

Oikaisuvaatimus ja muutoksenhaku

Hallituksen esityksen tavoitteena on selkeyttää kotikuntalain (201/1994) ja väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetun lain (661/2009, väestötietolaki) oikaisuvaatimuksesta, muutoksenhausta ja väestötietojärjestelmään talletettujen tietojen korjaamisesta annettuja säännöksiä. Muutoksilla pyritään parantamaan rekisteröidyn oikeusturvaa. Samalla rekisterinpitäjän näkökulmasta on nykyistä selkeämpää, milloin tehdään hallintopäätös, johon liitetään oikaisuvaatimusosoitus, milloin on kyse muuttuneiden olosuhteiden vuoksi tehtävästä uudesta merkinnästä ja milloin puolestaan virheellisen tiedon korjaamisesta.

Hallintovaliokunta toteaa, että hallituksen esityksessä eduskunnalle eräiden hallintoasioiden muutoksenhakusäännösten tarkistamisesta (HE 230/2014 vp) ehdotetut muutokset tulivat voimaan vuoden 2016 alusta. Oikaisuvaatimus on ollut näiden muutosten voimaantulon jälkeen käytössä muutoksenhaun ensivaiheena aiempaa laajemmin. Oikaisuvaatimus soveltuu mainitun hallituksen esityksen perustelujen mukaan hyvin asiaryhmiin, joissa rutiininomaisesti ratkaistaan paljon samankaltaisia asioita ja joissa päätösten perustelut saattavat olla niukat. Oikaisuvaatimus soveltuu hyvin myös asioihin, joissa valitusvaiheessa esitetään usein asiaan vaikuttavaa lisäselvitystä, sekä oikeudellisesti yksinkertaisiin asioihin ja asioihin, joissa on jo vakiintunutta oikeuskäytäntöä. Eduskunnan lakivaliokunta on edellä mainitusta hallituksen esityksestä antamassaan mietinnössä (LaVM 26/2014 vp) korostanut muun muassa sitä, että muutoksenhakujärjestelmän tulisi hallintoasioissa olla mahdollisimman selkeä ja johdonmukainen.

Hallintolain (434/2003) mukainen oikaisuvaatimusmenettely ehdotetaan otettavaksi käyttöön kotikuntalain ja väestötietolain mukaissa hallintopäätöksissä. Samalla pyritään varmistamaan tehokkaat keinot väestötietojärjestelmässä ilmenevien virheiden korjaamiseksi. Valiokunta pitää tätä tavoitetta kannatettavana.

Hallintovaliokunta tähdentää, että rekisterihallinnon viranomaiset tekevät runsaasti hallintopäätöksiä, joissa oikeuskäytäntö on vakiintunutta. Valiokunnalle esitetyn selvityksen mukaan hallintopäätöksiä tehdään esimerkiksi väestötietojärjestelmän tietojen luovuttamisesta, turvakielloista

Valiokunnan mietintö HaVM 12/2016 vp

ja kotikuntaa koskevan harkinnan osalta rutiininomaisesti ja määrällisesti runsaasti. Oikaisuvaatimusmenettely soveltuu valiokunnan käsityksen mukaan hyvin väestötietolain ja kotikuntalain nojalla tehtäviin hallintopäätöksiin. Hallintovaliokunta puoltaa ehdotettuja muutoksia.

Rekisterinpitäjän tietojensaantia koskevat säännökset

Väestötietolain 23 §:ssä säädetään niistä tiedoista, joita rekisterinpitäjällä on oikeus saada salassapitosäännösten estämättä muilta viranomaisilta. Viranomaiset ja niiden tietojenantovelvollisuuteen kuuluvat tiedot luetaan säännöksessä yksityiskohtaisesti. Säännöstä ehdotetaan muutettavaksi siten, että rekisterinpitäjällä on jatkossa oikeus saada pykälässä luetelluilta viranomaisilta niitä tietoja, jotka sillä on väestötietolain 13—17 §:n nojalla oikeus tallettaa väestötietojärjestelmään. Tietoja on ehdotuksen mukaan mahdollista saada vain silloin, kun ne ovat tarpeellisia ja koskevat näiden muiden viranomaisten toimialaa. Lisäedellytykseksi tietojen saannille ehdotetaan sitä, että toisen viranomaisen hallussa olevia tietoja tarvitaan väestötietojärjestelmän tietojen oikeellisuuden varmistamiseksi, ylläpitämiseksi tai muuta käsittelyä varten. Tietojensaantioikeuden ajantasaistaminen ehdotetulla tavalla mahdollistaa viranomaisten välisten rekisterien tehokkaamman käytön tietojen tarkastamiseen sekä yhdenmukaistaa eri viranomaisten rekistereitä. Viranomaisten rekisterien välille voidaan uuden sääntelyn myötä rakentaa tietojen tarkistamista varten automaattisia järjestelmiä nykyistä joustavammin.

Valiokunta tähdentää, että väestötietojärjestelmä on yhteiskunnan tietohuollon näkökulmasta tarkasteltuna ehkä keskeisin niistä julkishallinnon ylläpitämistä perusrekistereistä, joihin julkisen sektorin ja myös yksityisen sektorin yritysten ja yhteisöjen asiakashallinta ja ratkaisutoiminta perustuu. Väestötietojärjestelmän käytettävyyden ja luotettavuuden varmistaminen edellyttävät tehokasta tietojenvaihtoa eri viranomaisten rekistereiden välillä. Valiokunta toteaa, että henkilötietolain (523/1999) säännökset henkilötietojen käytön suunnittelusta (6 §), käyttötarkoitussidonnaisuudesta (7 §) ja tietojen laatua koskevista periaatteista (9 §) on otettava huomioon myös väestötietojärjestelmän tietojen tarpeellisuutta, oikeellisuutta ja luotettavuutta varmistettaessa. Näidenkin säännösten voidaan katsoa edellyttävän tehokkaita takeita tietojen yhdenmukaisuudesta eri viranomaisten rekistereissä. Valiokunta pitää tästäkin syystä tärkeänä, että tietojensaantia muiden viranomaisten rekistereistä edistetään. Valiokunta korostaa, että ehdotetulla muutoksella ei lisätä tietoja luovuttavan tahon velvollisuuksia tallettaa tietoja omiin rekistereihinsä, minkä vuoksi säännöksen muuttamista ehdotetulla tavalla voidaan pitää hallinnollisen taakan purkamisena ja viranomaistyötä vähentävänä.

Väestötietolain 13—17 §:ssä on säädetty tarkkarajaisesti ja yksityiskohtaisesti niistä tiedoista, joita väestötietojärjestelmään voidaan tallettaa. Nyt ehdotetun säännöksen mukaan tiedonsaantioikeuden edellytyksenä on, että toisen viranomaisen hallussa olevat tiedot ovat sellaisia, joita väestötietolain nojalla voidaan väestötietojärjestelmään tallettaa ja että ne koskevat luovuttavan viranomaisen toimialaa. Valiokunta tähdentää, että väestötietojärjestelmän käyttötarkoitusta, tietosisältöä tai rekisteröitävien tietojen säilytysaikaa ei ehdoteta muutettavaksi. Tietojensaantioikeutta ei näin ollen laajenneta nykyisestä, eikä tietojensaantioikeus koske sellaisia tietoja, joista ei ole säädetty yksityiskohtaisesti lain tasolla. Valiokunta puoltaa ehdotettuja muutoksia tältäkin osin.

Valiokunnan mietintö HaVM 12/2016 vp

Tietymättömissä olevien merkitseminen väestötietojärjestelmään

Kotikuntalaissa säädetään kotikunnan saamisen edellytyksistä sekä kotikuntaa, siellä olevaa asuinpaikkaa ja väestökirjanpitokuntaa koskevan merkinnän tekemisestä väestötietojärjestelmään. Kotikuntalaissa ei nykyisin ole nimenomaisia säännöksiä kotikuntaa koskevan merkinnän poistamisesta tai merkinnän tekemisestä silloin, kun henkilön oleskelusta Suomessa tai hänelle merkityssä kotikunnassa ei saada tietoja. Tämä koskee tilanteita, joissa henkilö itse ei ole tehnyt laissa säädettyä muutto- tai maastamuuttoilmoitusta. Henkilö voidaan näissä tilanteissa merkitä tietymättömissä olevaksi väestötietojärjestelmään, mutta merkinnästä ei seuraa pitkänkään ajan kuluessa vaikutuksia henkilön kotikuntaa koskevaan merkintään.

Kotikuntalakiin ehdotetaan säännöstä, jonka nojalla henkilö voidaan merkitä väestötietojärjestelmään ensin tietymättömänä olevaksi ja sitten vailla kotikuntaa olevaksi. Ehdotettu säännös parantaa valiokunnalle esitetyn selvityksen mukaan väestötietojärjestelmän tietojen oikeellisuutta erityisesti ulkomaille muuttaneiden henkilöiden osalta. Kotikuntamerkinnän poistaminen tällaisissa tapauksissa edistää myös tilastojen ajantasaisuutta sekä vähentää osaltaan kuntien velvollisuuksia näiden henkilöiden osalta.

Väestötietolain menettelysäännökset

Väestötietolain säännöksiä turvakiellon alaisten tietojen käsittelystä ehdotetaan muutettaviksi niin, että nykyisin erityisesti väestötietolain, henkilötietolain, hallintolain ja julkisuuslain säännöksistä muodostuvasta soveltamiskäytännöstä säädetään selvyyden vuoksi väestötietolaissa. Säännösten tarkentaminen on valiokunnalle esitetyn selvityksen perusteella tarpeen erityisesti turvakiellon perusteen selvittämistä ja asianomaisen kuulemista koskien. Väestötietolakiin ehdotetaan lisäksi lisättäväksi selventävät säännökset menettelystä turvakiellon alaisten tietojen luovuttamisessa. Muutoksilla pyritään turvakielloa pyytäneen oikeuksien toteutumisen turvaamiseen. Valiokunta pitää ehdotettuja muutoksia perusteltuina ja puoltaa niiden toteuttamista ehdotetulla tavalla.

Muuttoilmoitusten puhelinpalvelu

Muuttoilmoituksen voi kotikuntalain mukaan tehdä kirjallisesti, puhelimitse, sähköisen viestintän avulla tai asiakaskäynnin yhteydessä suullisesti. Muuttoilmoituksia on tehty valiokunnalle esitetyn selvityksen mukaan puhelinpalvelun kautta vähenevässä määrin. Vuonna 2009 sen kautta tehtiin noin 18,7 prosenttia kaikista ilmoituksista. Vuonna 2015 puhelinpalvelun kautta tehtiin enää noin kuusi prosenttia (42 146 kpl) ilmoituksista. Käytetyin menettely muuttoilmoituksen tekemisessä on sähköinen verkkopalvelu, jonka avulla vuonna 2015 tehtiin 480 254 ilmoitusta.

Rekisterinpitäjän velvollisuudesta tarjota muuttoilmoituspalvelua puhelimitse ehdotetaan luovuttavaksi. Ehdotusta perustellaan puhelimitse tehtyjen ilmoitusten määrän vähentymisellä, parantuneilla digitaalisilla palveluilla ja sillä, että muuttoilmoitus voidaan edelleen tehdä asiakaskäynnin yhteydessä. Valiokunta puoltaa ehdotettua muutosta ja toteaa, että muuttoilmoitusten tekemistä ohjataan muutoksella aiempaa voimakkaammin sähköisiin palveluihin. Valiokunta korostaa kuitenkin, että kaikilla muuttoilmoituksen tekijöillä ei ole mahdollisuutta eikä osaamista säh-

Valiokunnan mietintö HaVM 12/2016 vp

köisten palvelujen käyttöön. Näin ollen on tärkeää huolehtia myös näiden asiakkaiden palveluis-
ta asianmukaisesti.

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella hallin-
tovaliokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehd-
tusten hyväksymistä seuraavin huomautuksin ja muutosehdotuksin.

VALIOKUNNAN YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Laki kotikuntalain muuttamisesta

9 §. Kotikuntaa, asuinpaikkaa ja väestökirjanpitokuntaa koskevan merkinnän tekeminen.

Maistraatin on hallituksen esityksessä ehdotetun pykälän 1 momentin mukaan tehtävä lain 7 a §:n
mukaisen muutto- tai maastamuuttoilmoituksen saatuaan ilmoituksen mukainen merkintä ilman
aiheetonta viivytystä väestötietojärjestelmään. Voimassa olevan säännöksen mukaan merkintä on
tehtävä tai tarvittavat lisäselvitykset pyydettyä kolmen arkipäivän kuluessa ilmoituksen saapu-
misesta. Säännöksessä ei siis enää olisi ehdotonta määräaika merkinnän tekemiseen. Muuttoil-
moitusten käsittely maistraateissa pyritään hoitamaan valiokunnalle esitetyn selvityksen mukaan
mahdollisimman nopeasti muuttoilmoituksen saapumisesta. Merkinnät väestötietojärjestelmään
on ehdotetun 1 momentin mukaan tehtävä ilman aiheetonta viivytystä. Määräajan joustavoittami-
nen mahdollistaa ruuhkaantuneinkin aikoina ilmoitusten huolellisen käsittelyn, mutta ehdotettu
muotoilu kuitenkin osoittaa muuttoilmoitusten käsittelyn joutuisuuden vaatimuksen. Ehdotetun 3
momentin mukaan maistraatin olisi kuitenkin pyydettyä lisäselvitystä edellä mainitun ilmoituk-
sen johdosta kolmen arkipäivän kuluessa ilmoituksen saapumisesta. Valiokunta toteaa, että myös
lisäselvitysten pyytämiseksi on tarpeen säätää joustava määräaika. Valiokunta ehdottaa, että py-
kälän 3 momenttia muutetaan siten, että myös lisäselvitykset on pyydettyä ilman aiheetonta vii-
vytystä.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Hallintovaliokunnan päätösehdotus:

*Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 78/2016 vp sisältyvät 2.
ja 3. lakiehdotuksen.*

*Eduskunta hyväksyy muutettuna hallituksen esitykseen HE 78/2016 vp sisältyvän 1. lakiehd-
dotuksen. (Valiokunnan muutosehdotukset)*

Valiokunnan mietintö HaVM 12/2016 vp

Valiokunnan muutosehdotukset

1.

Laki

kotikuntalain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan kotikuntalain (201/1994) 14 §, sellaisena kuin se on osaksi laissa 624/2004, sekä
muutetaan 2 §:n 2 momentti, 3 b §, 6 a §:n 2 momentti, 7 a §:n 1 momentti, 7 b §, 7 e §:n 1 momentti, 9, 9 a, 11 ja 15 §, 4 luvun otsikko, 16 ja 17 §, 5 luvun otsikko sekä 18 ja 19 §, sellaisina kuin niistä ovat 3 b § laissa 1377/2010, 6 a §:n 2 momentti ja 4 luvun otsikko laissa 1650/1995, 7 a §:n 1 momentti laissa 624/2004, 7 b §, 7 e §:n 1 momentti sekä 9, 9 a, 11, 15, 18 ja 19 § laissa 1095/2010 sekä 16 ja 17 § laeissa 624/2004 ja 1095/2010, seuraavasti:

2 §

Kotikunta

Jos henkilöllä on käytössään useampia asuntoja tai jos hänellä ei ole käytössään asuntoa lainkaan, hänen kotikuntansa on se kunta, jota hän perhesuhteidensa, toimeentulonsa tai muiden vastaavien seikkojen johdosta itse pitää kotikuntanaan ja johon hänellä on edellä mainittujen seikkojen perusteella kiintein yhteys.
-----

3 b §

Kotikunnan muuttuminen eräissä tilanteissa

Henkilön kotikunta muuttuu, jos hän muuttaa toiseen kuntaan sosiaalihuoltolain (1301/2014) 60 §:ssä tarkoitetussa tilanteessa.

6 a §

Väestökirjanpitokunta

Jos Suomen kansalaisella ei ole ollut kotikuntaa Suomessa, hänen väestökirjanpitokuntansa määräytyy äidin, isän tai puolison kotikunnan taikka väestökirjanpitokunnan mukaan mainitussa

Valiokunnan mietintö HaVM 12/2016 vp

järjestyksessä. Väestökirjanpitokunta on se kunta, joka hänen saadessaan Suomen kansalaisuuden oli hänen vanhempansa tai puolisonsa kotikunta tai väestökirjanpitokunta. Jos vanhemmilla tai puolisoilla ei ollut tällöin kotikuntaa eikä väestökirjanpitokuntaa Suomessa, väestökirjanpitokunta on Helsinki. Merkintä väestökirjanpitokunnasta tehdään, kun henkilön tiedot merkitään ensimmäisen kerran väestötietojärjestelmään.

7 a §

Muutto- ja maastamuuttoilmoitus

Muuttoilmoituksen voi tehdä kirjallisesti, sähköisen viestinnän avulla tai asiakaskäynnin yhteydessä suullisesti. Ilmoitus maahanmuutosta ja maastamuutosta on tehtävä kirjallisesti tai sähköisen viestinnän avulla.

---

7 b §

Toimivaltainen maistraatti

Muutto- ja maastamuuttoilmoituksen voi ottaa vastaan mikä tahansa maistraatti. Valtiovarainministeriön asetuksella voidaan säätää muutto- ja maastamuuttoilmoitusten vastaanottamiseen liittyvien tehtävien jakamisesta maistraattien kesken.

Ilmoitusten johdosta tarvittavat merkinnät väestötietojärjestelmään voi tehdä mikä tahansa maistraatti. Merkinnän tekemiseen liittyvät tehtävät voidaan jakaa maistraattien kesken, jos se on tarpeen toiminnan tehostamiseksi tai alueellisesti tasapainoisen työnjaon aikaansaamiseksi maistraateissa. Tarkemmat säännökset tehtävien jakamisesta voidaan antaa valtiovarainministeriön asetuksella. Merkinnän tehnyt maistraatti vastaa tekemästään merkinnästä.

7 e §

Muutto- ja maastamuuttoilmoituksen vastaanottamiseen liittyvät tehtävät

Ilmoituksen vastaanottajan on tarkastettava, että ilmoitus sisältää 7 a §:n 3–5 momentissa tarkoitettut tiedot. Jos ilmoituksen vastaanottaja on muu kuin maistraatti, sen on toimitettava ilmoituksen sisältämät tiedot viivytyksettä 7 b §:n 2 momentissa tarkoitettulle maistraatille.

---

9 §

Kotikuntaa, asuinpaikkaa ja väestökirjanpitokuntaa koskevan merkinnän tekeminen

Kun 7 a §:ssä tarkoitettu ilmoitus on tullut maistraatille, sen on ilman aiheetonta viivytystä ilmoituksen vastaanottamisesta tehtävä väestötietojärjestelmään ilmoituksen mukainen merkintä kotikunnasta ja siellä olevasta asuinpaikasta, tilapäisestä asuinpaikasta taikka merkittävä Suomen kansalaiselle väestökirjanpitokunta ulkomaille tapahtuneen vakinaisen muuton perusteella.

Valiokunnan mietintö HaVM 12/2016 vp

Jos maistraatti on saanut muulta kuin henkilöltä itseltään tiedon kotikunnan tai siellä olevan asuinpaikan muuttumisesta taikka tiedon vakinaisesta muutosta ulkomaille, se voi tehdä tämän tiedon mukaisen merkinnän väestötietojärjestelmään, jos on ilmeistä, että tietoa voidaan pitää luotettavana.

Jos maistraatilla on syytä epäillä 1 tai 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa ilmoitettuja tietoja ilmeisen virheellisiksi taikka jos ilmoitus on puutteellinen tai muuten sellainen, ettei sen perusteella voi tehdä luotettavaa merkintää, maistraatin on tarvittaessa pyydettävä lisäselvitystä ilman aiheetonta viivytystä ilmoituksen saapumisesta.

9 a §

Kotikuntaa, asuinpaikkaa ja väestökirjanpitokuntaa koskeva merkintä eräissä tapauksissa

Jos henkilöllä ei ole asuntoa, hänet merkitään väestötietojärjestelmään kunnassa vailla vakinaista asuntoa olevaksi. Jos asuinpaikan osoitetta ei voida pitää luotettavana, väestötietojärjestelmään voidaan merkitä vain kotikunta.

Jos rekisterinpitäjä ei voi saada tietoa henkilön asuinpaikasta tai hänen oleskelustaan Suomessa, henkilö voidaan merkitä väestötietojärjestelmässä tietymättömissä olevaksi. Jos henkilön asuinpaikasta tai hänen oleskelustaan Suomessa ei ole saatu tietymättömissä olevaksi merkitsemisen jälkeen viimeksi kuluneen kahden kalenterivuoden aikana tietoa, henkilö voidaan merkitä väestötietojärjestelmään vailla kotikuntaa olevaksi. Maistraatin on ennen vailla kotikuntaa olevaksi merkitsemistä selvitettävä elossa oloa ja asumista koskevia tietoja kyseisestä henkilöstä muilta viranomaisilta, joilla voidaan arvioida olevan elossa oloa ja asumista koskevia ajantasaisia tietoja.

Muuttoilmoituksen johdosta tarvittavat merkinnät väestötietojärjestelmään voidaan tehdä suoraan ilmoituksen perusteella, jos ilmoitus koskee muuttoa asuinpaikasta toiseen samassa kunnassa. Edellytyksenä on kuitenkin, että merkintä voidaan tehdä ilman lisäselvityksiä ja tietojen virheetön rekisteröityminen voidaan varmistaa teknisillä tarkastuksilla.

11 §

Kotikuntamerkintää koskeva hallintopäätös

Jos maistraatin tekemä kotikuntaa, siellä olevaa asuinpaikkaa tai väestökirjanpitokuntaa koskeva merkintä poikkeaa asianomaisen henkilön ilmoittamasta tai jos merkintää ei ole 9 §:ssä tarkoitetun lisäselvityspyynnön jälkeenkään voitu tehdä henkilön pyynnön mukaisesti taikka jos merkintä on tehty muulta kuin muuttajalta tai hänen perheenjäseneltään saatujen tietojen perusteella, maistraatin on ilman aiheetonta viivytystä tehtävä kirjallinen päätös ja ilmoitettava asianomaiselle ratkaisustaan ja mahdollisuudesta hakea siihen oikaisua.

15 §

Kuuleminen

Jos ilmoituksen muutosta on tehnyt alle 15-vuotias lapsi, maistraatin on varattava lapsen huoltajille tilaisuus antaa määräajassa selvitys ilmoituksen johdosta. Jos ilmoituksen on tehnyt 15–17-

Valiokunnan mietintö HaVM 12/2016 vp

vuotias henkilö, maistraatin on tarvittaessa varattava hänen huoltajilleen tilaisuus antaa määräajassa selvitys ilmoituksen johdosta. Jos ilmoituksen on tehnyt alle 18-vuotiaan henkilön puolesta hänen mukanaan muuttava perheenjäsenensä, maistraatin on varattava tarvittaessa hänen huoltajilleen tilaisuus antaa määräajassa selvitys ilmoituksen johdosta.

4 luku

Oikaisuvaatimus ja muutoksenhaku

16 §

Oikaisuvaatimus

Tämän lain 11 §:ssä tarkoitettuun ratkaisuun saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa säädetään.

17 §

Muutoksenhaku

Oikaisuvaatimuksesta annettuun päätökseen sekä 12 §:ssä tarkoitettuun velvoittamista koskevaan ratkaisuun saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Rekisterihallinnon viranomaisen, jonka päätöksen hallinto-oikeus on kumonnut tai muuttanut, saa hakea muutosta hallinto-oikeuden päätökseen valittamalla, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Muutoksenhausta uhkasakkoa koskevaan ratkaisuun säädetään uhkasakkolaissa.

5 luku

Virheen korjaaminen

18 §

Kotikuntaa, asuinpaikkaa tai väestökirjanpitokuntaa koskevan virheen korjaaminen

Väestötietojärjestelmään tämän lain nojalla tehdyn rekisterimerkinnän korjaamiseen sovelletaan väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetun lain säännöksiä virheen korjaamisesta.

Valiokunnan mietintö HaVM 12/2016 vp

19 §

Oikaisuvaatimus ja muutoksenhaku virheen korjaamista koskevaan ratkaisuun

Virheen korjaamista koskevan päätöksen oikaisuvaatimukseen ja muutoksenhakuun sovelletaan väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetun lain säännöksiä oikaisuvaatimuksesta ja muutoksenhausta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20.

2.

Laki

väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan väestötietojärjestelmästä ja Väestörekisterikeskuksen varmennepalveluista annetun lain (661/2009) 7 §:n 1 momentin 6 kohta, 21 §, 23 §:n 1 ja 2 momentti sekä 26, 36, 75 ja 76 §, sellaisina kuin niistä ovat 23 §:n 1 momentti osaksi laeissa 156/2013, 926/2013 ja 145/2014, 23 §:n 2 momentti laissa 145/2014 ja 36 § laissa 156/2013, sekä
lisätään 37 §:ään uusi 3 momentti ja lakiin uusi 76 a ja 76 b § seuraavasti:

7 §

Rekisteröinnin kohteet

Väestötietojärjestelmään talletetaan tässä laissa säädetyt tiedot seuraavista rekisteröinnin kohteista:

6) hallinnolliset ja muut vastaavat aluejaot, joista annetaan tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

Valiokunnan mietintö HaVM 12/2016 vp

21 §

Tietojen ylläpitoa koskeva yleinen toimivalta

Se maistraatti, jonka toimialueen tiedoista on kysymys, päättää yksittäistä henkilöä, kiinteistöä, rakennusta ja huoneistoa koskevan tiedon lisäämistä, muuttamista tai korjaamista koskevan rekisterimerkinnän tekemisestä väestötietojärjestelmään. Väestörekisterikeskus päättää tiedon lisäämistä, muuttamista tai korjaamista koskevien muiden rekisterimerkintöjen tekemisestä väestötietojärjestelmään.

Väestörekisterikeskus voi tehdä yksittäistä henkilöä koskevan tiedon lisäämistä koskevan rekisterimerkinnän väestötietojärjestelmään, jos rekisteröity on ilmoittanut tiedon väestötietojärjestelmään tallettamista varten käyttäen väestötietojärjestelmän tietojen ylläpitämiseksi luotua sähköistä asiointipalvelua. Merkinnän tekemisen edellytyksenä on lisäksi, että merkintä voidaan tehdä ilman lisäselvityksiä ja että tietojen virheetön rekisteröityminen voidaan varmistaa teknisin tarkistuksin. Merkinnässä olevan virheen korjaamisesta vastaa se maistraatti, jonka toimialueella ilmoituksen tehneen asuinpaikka on.

Edellä 1 ja 2 momentista poiketen valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää tiedon tallettamista ja korjaamista koskevan toimivallan siirtämisestä tai muusta uudelleen järjestämisestä rekisterihallinnon viranomaisten välillä, jos toimenpiteellä voidaan parantaa palvelujen saatavuutta, järjestelmän tietosisällön laatua tai toiminnan tehokkuutta taikka aikaansaada alueellisesti tasapainoinen työnjako rekisterihallinnossa. Ennen asetuksen antamista asiasta on kuultava Väestörekisterikeskusta ja niitä maistraatteja, joita asia koskee.

23 §

Tiedonsaantioikeus viranomaisilta

Rekisterinpitäjällä on oikeus salassapitosäännösten estämättä saada muilta viranomaisilta 13–17 §:ssä tarkoitettuja tarpeellisia ja näiden viranomaisten toimialaa koskevia tietoja väestötietojärjestelmän tietojen ylläpitoa, tietojen oikeellisuuden varmistamista ja muuta käsittelyä varten. Tässä pykälässä tarkoitettuja muita viranomaisia ovat:

- 1) tuomioistuimet ja Rikosseuraamuslaitos;
- 2) uskonnolliset yhdyskunnat;
- 3) terveydenhuollon toimintayksiköt ja ammattihenkilöt;
- 4) sosiaalihuollon toimintayksiköt ja ammattihenkilöt;
- 5) kunnan viranomaiset;
- 6) Maanmittauslaitos;
- 7) ulkomaalaishallinnon viranomaiset;
- 8) Verohallinto;
- 9) Kansaneläkelaitos;
- 10) ulkoasianministeriö ja sen toimintayksikkö.

Rekisterinpitäjällä ei kuitenkaan ole oikeutta saada 1 momentissa tarkoitettuja tietoja, jos 1 momentissa mainitun viranomaisen hallussa olevat tiedot on saatu sellaisen kansainvälisen tietojenvaihdon koskevan sopimuksen perusteella, joka estää tietojen käytön väestötietojärjestelmän tietojen ylläpitoa ja muuta käsittelyä varten.

Valiokunnan mietintö HaVM 12/2016 vp

26 §

Tietojen ilmoittaminen

Väestötietojärjestelmään talletettavat tiedot on ilmoitettava rekisterinpitäjälle kirjallisesti, sähköisesti, teknisen käyttöyhteyden avulla tai muulla tarkoitukseen soveltuvalla luotettavalla ja turvallisella tavalla. Väestörekisterikeskus antaa luvan tietojen ilmoittamiseen, jos tiedot ilmoitetaan muutoin kuin kirjallisesti. Luvan antamisen edellytyksenä on, että tietojen ilmoittaja on toimitannut Väestörekisterikeskukselle riittävän selvityksen tietojen suojauksesta.

Väestörekisterikeskus vahvistaa tässä laissa tarkoitettujen ilmoitusten kaavat.

36 §

Turvakielto ja tiedonantovelvollisuus

Jos henkilöllä on perusteltu ja ilmeinen syy epäillä itsensä tai perheensä terveyden tai turvallisuuden tulevan uhatuksi, väestötietojärjestelmään voidaan hakemuksesta tallettaa turvakielto. Sen henkilön, jota asia koskee, tai hänen laillisen edustajansa tulee hakea turvakieltoa maistraatilta kirjallisesti tai muulla todistettavalla tavalla. Kun henkilö hakee turvakieltoa, maistraatin on varattava hänelle mahdollisuus ilmoittaa väestötietojärjestelmään tallettavaksi sellainen yhteys-osoite, joka voidaan luovuttaa myös muille kuin 3 momentissa tarkoitetuille viranomaisille.

Turvakielto voi ensimmäisen kerran olla voimassa enintään viisi vuotta ja sen voimassaoloa voidaan tämän jälkeen hakemuksesta jatkaa kahdeksi vuodeksi kerrallaan. Erityisestä syystä turvakielto voi olla voimassa toistaiseksi. Maistraatin on selvitettävä hakijalle turvakiellon välittömät vaikutukset.

Kun turvakielto on talletettu järjestelmään, kiellon kohteena olevan henkilön kotikunta, asuinpaikka, osoite ja muu yhteystieto saadaan luovuttaa vain sellaiselle viranomaiselle, jonka oikeus näiden tietojen käsittelyyn perustuu laissa tai sen nojalla säädetyn tai määrätyn kiellon kohteena olevan henkilön oikeutta tai velvollisuutta koskevan tehtävän, toimenpiteen tai toimeksiannon hoitamiseen. Turvakielto koskee myös kiellon kohteena olevan henkilön omistuksessa tai hallinnassa olevan kiinteistön, rakennuksen ja huoneiston yksilöinti- ja sijaintitietoja, jos niitä ei voida käsitellä erillään turvakiellon kohteena olevista tiedoista, kun kiellon kohteena olevan tietoja luovutetaan väestötietojärjestelmästä.

37 §

Turvakiellon kohteena olevien tietojen käsittely

Maistraatin on ennen yksittäisten turvakiellon kohteena olevien tietojen luovuttamista tämän lain tai henkilötietolain 26 §:n nojalla muulle kuin viranomaiselle selvitettävä turvakiellon peruste tai kuultava turvakiellon kohdetta tai hänen huoltajaansa. Päätös yksittäisten turvakiellon alaisen tietojen luovuttamisesta muulle kuin viranomaiselle on tehtävä kirjallisesti. Päätös voidaan panna täytäntöön muutoksenhausta huolimatta, jos turvakiellon kohde tai hänen huoltajansa ei ole vastustanut tietojen luovuttamista.

Valiokunnan mietintö HaVM 12/2016 vp

75 §

Menettely tietoja tallettaessa

Ennen tietojen tallettamista väestötietojärjestelmään rekisterinpitäjän on varmistuttava tietojen ilmoittajasta, tämän oikeudesta ilmoituksen tekemiseen ja ilmoituksen muusta luotettavuudesta. Rekisterinpitäjän on talletettava tiedot väestötietojärjestelmään ilman aiheetonta viivytyksiä.

Jos rekisterinpitäjän väestötietojärjestelmään tekemä merkintä poikkeaa rekisteröidyn henkilön ilmoittamasta tai jos merkintää ei ole lisäselvityspyynnön jälkeenkään voitu tehdä rekisteröidyn pyynnön mukaisesti, rekisterinpitäjän on tehtävä kirjallinen päätös ja ilmoitettava rekisteröidylle ratkaisustaan ja mahdollisuudesta hakea siihen oikaisua tämän tai muun lain nojalla.

76 §

Tiedon korjaaminen

Rekisterinpitäjän on ilman aiheetonta viivytyksiä oma-aloitteisesti tai sen vaatimuksesta, jonka etua, oikeutta tai velvollisuutta rekisterimerkintä koskee, oikaistava, poistettava tai täydennettävä väestötietojärjestelmässä oleva, käsittelyn tarkoituksen kannalta virheellinen, tarpeeton, puutteellinen tai vanhentunut tieto. Jos rekisterinpitäjä korjaa omasta aloitteestaan rekisterissä olevaa tietoa, rekisterinpitäjän on ennen tiedon korjaamista tarvittaessa varattava sille, jonka oikeutta, etua tai velvollisuutta merkintä koskee, tilaisuus antaa määräajassa selvitys. Rekisterinpitäjä voi korjata kuitenkin tilaisuutta varaamatta rekisterissä olevan ilmeisen virheen.

Jollei rekisterinpitäjä hyväksy 1 momentissa tarkoitettua vaatimusta tai jos tietoa korjataan asianosaisen antaman selvityksen vastaisesti, rekisterinpitäjän on tehtävä kirjallinen päätös ja ilmoitettava rekisteröidylle ratkaisustaan ja mahdollisuudesta hakea siihen oikaisua.

Jos tiedon korjaaminen koskee 10 §:ssä tarkoitettua ulkomaan kansalaista koskevaa rekisterimerkintää, maistraatin on ennen asian ratkaisemista pyydettävä asiasta lausunto Maahanmuuttovirastolta.

76 a §

Oikaisuvaatimus

Tämän lain nojalla tehtyyn hallintopäätökseen saa hakea oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.

76 b §

Muutoksenhaku

Oikaisuvaatimuksesta annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Valiokunnan mietintö HaVM 12/2016 vp

Rekisterihallinnon viranomainen, jonka päätöksen hallinto-oikeus on kumonnut tai muuttanut, saa hakea muutosta hallinto-oikeuden päätökseen valittamalla, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Muutoksenhausta uhkasakkoa koskevaan ratkaisuun säädetään uhkasakkolaissa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20.

3.

Laki

verotusmenettelystä annetun lain 5 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan verotusmenettelystä annetun lain (1558/1995) 5 §:n 1 momentti seuraavasti:

5 §

Kotikunta

Verovelvollisen luonnollisen henkilön kotikuntana pidetään kuntaa, jossa hänellä on verovuotta edeltäneen vuoden lopussa katsottava olleen kotikuntalaissa (201/1994) tarkoitettu asuinpaikka (*vuodenvaihteen kotikunta*). Jos henkilö on kotikuntalain 9 a §:ssä tarkoitettulla tavalla merkitty väestötietojärjestelmässä vailla kotikuntaa olevaksi, henkilön kotikuntana pidetään sitä kuntaa, joka viimeksi on ollut hänen kotikuntansa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20.

Helsingissä 14.6.2016

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

Valiokunnan mietintö HaVM 12/2016 vp

puheenjohtaja Pirkko Mattila ps
jäsen Antti Häkkänen kok
jäsen Mika Kari sd
jäsen Elsi Katainen kesk
jäsen Mikko Kärnä kesk
jäsen Sirpa Paatero sd
jäsen Olli-Poika Parviainen vihr
jäsen Juha Pylväs kesk
jäsen Wille Rydman kok
jäsen Joonas Räsänen sd
jäsen Vesa-Matti Saarakkala ps
jäsen Matti Semi vas

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

eduskuntasihtööri Henri Helo